

Els efectes base de la inflació el 2023: són rellevants?

La inflació es pot mesurar de moltes maneres, però la forma utilitzada de forma més habitual és mitjançant el càlcul de la variació interanual de l'índex de preus al consum (IPC).¹ Per definició, la inflació depèn del valor de l'IPC en el mes en qüestió, però també del valor de l'IPC 12 mesos enrere, el valor «base» de partida. Aquesta referència a valors passats de l'IPC és la que genera l'anomenat «efecte base». En aquest article, repassem aquest concepte i n'analitzem l'impacte sobre l'evolució de la inflació del 2023.

Un exemple val més que mil paraules

El primer gràfic exemplifica de manera visual el concepte de l'efecte base. Hi mostrem l'evolució del nivell de l'IPC des del gener del 2021 fins al desembre del 2023, una sèrie que inclou les nostres previsions per als mesos de març a desembre d'enguany, i centrem l'atenció en la comparativa de la inflació del gener i la prevista per al juny del 2023. Tal com es pot veure, al gener del 2023, la inflació (recordeu-ho, la taxa de variació interanual de l'IPC) va ser del 5,9%. Així mateix, preveiem que la inflació regularà fins al 3,0% al juny, tot i que s'espera que el nivell de l'IPC creixi el 3,5% entre el gener i el juny del 2023. Si l'índex creix entre el gener i el juny, com pot ser que la inflació caigui? Aquesta caiguda de la inflació (del 5,9% al 3,0%) s'explica perquè l'IPC entre el gener i el juny d'un any abans, la base, va créixer a una taxa encara superior, del 6,5%. Dit d'una manera més rigorosa, la diferència de la inflació entre el gener i el juny del 2023, de -2,9 p. p. (3,0%-5,9%), és deguda a la suma de la contribució positiva de les dades de l'IPC entre el gener i el juny del 2023, de 3,5 p. p., i la contribució negativa de l'IPC entre el gener i el juny del 2022, de -6,5 p. p.²

L'efecte base el 2023

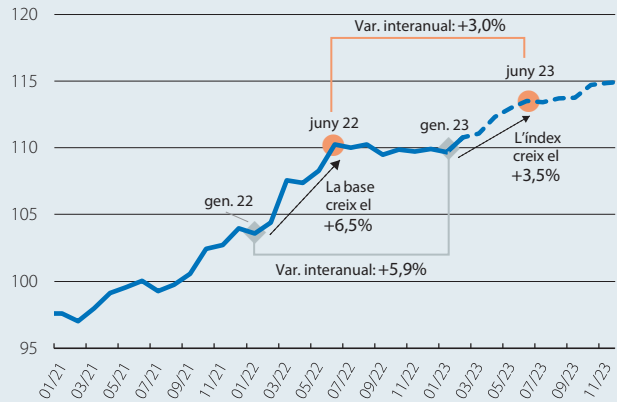
El segon gràfic mostra la variació de la inflació mes a mes durant tot el 2023, segons el nostre escenari de previsions, i el desglossament d'aquesta variació en funció de la contribució de l'impacte de la dada de l'IPC de cada mes i de l'efecte base.

Diversos missatges emanen del gràfic. En primer lloc, destaca que, durant la primera meitat del 2023, l'efecte base pressionarà de manera significativa a la baixa la inflació. Així, per exemple, preveiem que, al març del 2023, la inflació caurà en 2,8 p. p. en relació amb la dada del mes anterior. Aquesta caiguda s'explicaria per un augment mensual de l'índex de l'IPC del 0,3% i per un efecte base negatiu de 3 p. p., pel fet que l'índex de l'IPC va anotar un creixement mensual al març del 2022 molt més elevat (del 3,0%, precisament).

1. La variació interanual és la variació percentual del valor d'una variable en un mes concret en relació amb el de 12 mesos abans.
2. Les xifres estan arrodonides fins al primer decimal.

Espanya: IPC general

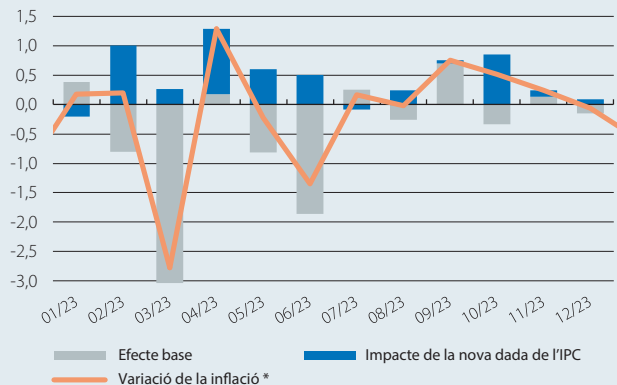
Índex (100 = 2021)

Nota: La variació de la inflació és dada fins al febrer del 2023; del març endavant, és previsió.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

Espanya: contribució a la variació de la inflació (p. p.)

Nota: La variació de la inflació és dada fins al febrer del 2023; del març endavant, és previsió.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

En segon lloc, destaca que, durant la segona meitat del 2023, els efectes base remetran i, fins i tot, canviaran de signe diversos mesos. Això és degut al fet que, tal com es pot veure al primer gràfic de l'article, el fort creixement de l'IPC es va concentrar en la primera meitat del 2022, mentre que, durant la segona meitat del 2022, l'IPC es va mantenir força estable.

En resum, en els propers mesos, és probable que vegem que els registres de la inflació es moderin. Aquesta moderació serà conseqüència dels efectes base de l'any anterior, més que d'una moderació substancial del ritme de creixement mensual de l'IPC durant el 2023.

Oriol Carreras i Javier Ibáñez